

Factsheet varkenshouderij

Feiten en cijfers over de Nederlandse varkenshouderij

 Nederlandse
Varkenshouders **Vakbond**

Factsheet varkenshouderij

Voor u ligt een document met feiten en cijfers over de Nederlandse varkenshouderij. Hiermee kunt u uzelf, of anderen informeren over allerlei zaken omtrent varkens, varkenshouderijen en varkensvlees. Dit document wordt met enige regelmaat geactualiseerd.

Laatste versie: augustus 2016

Aantal varkens in Nederland

Nederland telt 12,6 miljoen varkens ([CBS-telling mei 2016](#)). De varkensstapel bestaat uit fokvarkens (zeugen en beertjes -> ruim 1,2 miljoen), biggen (circa 5,6 miljoen) en vleesvarkens (5,8 miljoen).

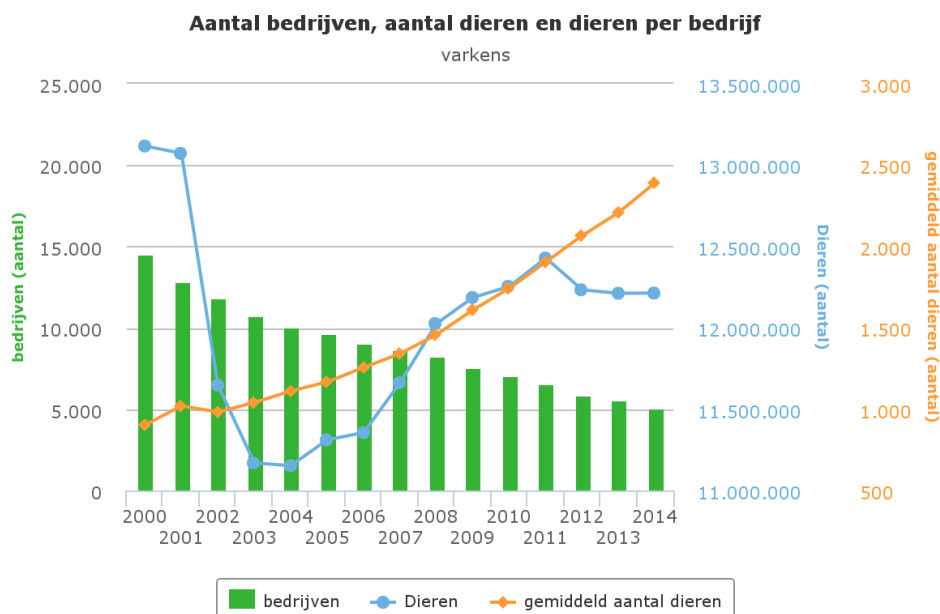
Komen er steeds meer varkens in Nederland?

Nee. De varkensstapel blijft jaarlijks zo rond de 12 miljoen varkens. De verwachting is dat het aantal varkens tot 2020 ongeveer op dit niveau zal blijven. Het hoogste aantal varkens telde Nederland in 1990: 13,9 miljoen ([Bron: CBS](#))

Hoeveel varkensbedrijven telt Nederland?

In 2015 waren er in totaal 63.910 boerenbedrijven. Daarvan zijn er ongeveer 4.900 varkensbedrijven ([bron: CBS 2016](#)). Het aantal varkensbedrijven daalt jaarlijks. De voornaamste oorzaak is dat er geen opvolger is. Kinderen van varkenshouders kiezen vaak, anders dan hun ouders of grootouders, voor een baan buiten het varkensbedrijf. Andere oorzaken kunnen zijn: het gebrek aan ontwikkelingsruimte (niet kunnen groeien) of financiën. In 2000 waren er nog ongeveer 14.000 varkensbedrijven ([Bron: CBS 2016](#)).

Hoewel er minder bedrijven zijn, houden de varkenshouders wel gemiddeld meer dieren per bedrijf dan in 2000 (Bron: CBS Landbouwtelling, zie grafiek). In 2000 hield de gemiddelde varkenshouder nog 903 dieren (zeugen en varkens totaal) in 2014 waren dat er 2.392. Zie grafiek hieronder:

Bron: CBS-Landbouwtelling

Waar zijn de meeste varkensbedrijven?

De meeste varkensbedrijven bevinden zich in Noord-Brabant (circa 1.900), de minste in Flevoland (27). (Bron: CBS 2013)

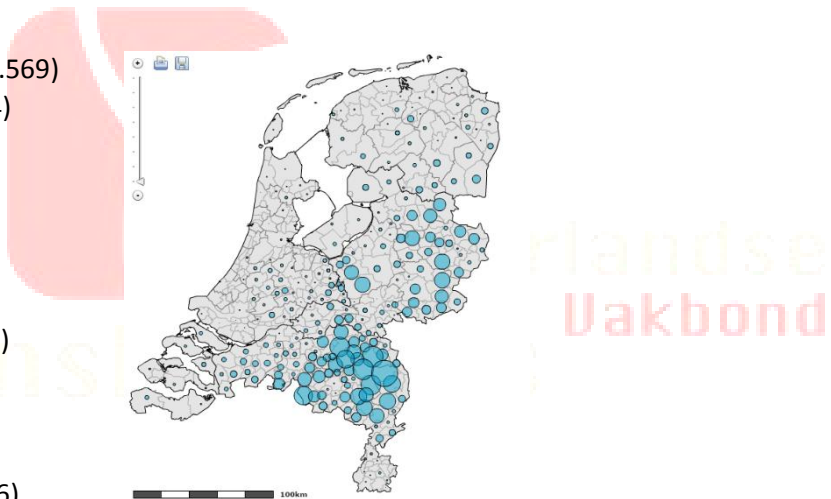
1. Brabant 1.910
2. Gelderland 1.321
3. Overijssel 943
4. Limburg 437
5. Utrecht 206
6. Drenthe 134
7. Zuid-Holland 127
8. Groningen 68
9. Friesland 53
10. Noord-Holland 35
11. Zeeland 43
12. Flevoland 27

Waar leven de meeste varkens?

Van de circa 12,6 miljoen varkens leven de meeste varkens in de provincie Noord-Brabant.

Aantal varkens per provincie

1. Noord-Brabant (5.935.569)
2. Gelderland (2.006.204)
3. Limburg (1.949.081)
4. Overijssel (1.671.730)
5. Utrecht (266.734)
6. Drenthe (255.842)
7. Groningen (165.663)
8. Zuid-Holland (121.025)
9. Friesland (96.321)
10. Flevoland (56.285)
11. Zeeland (53.798)
12. Noord-Holland (24.636)

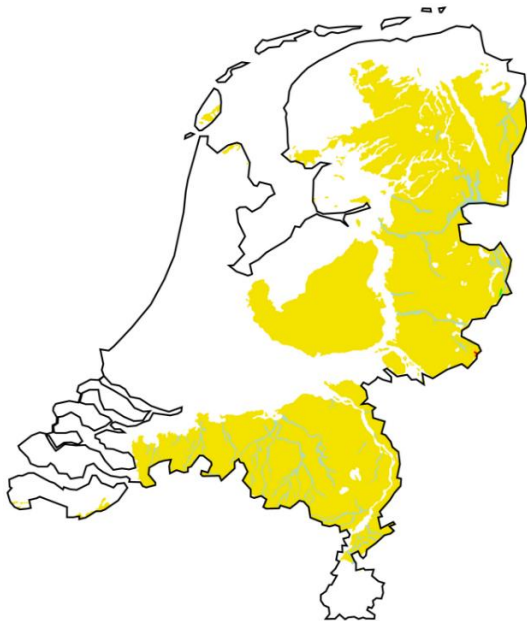

(Bron: [CBS 2015](#))

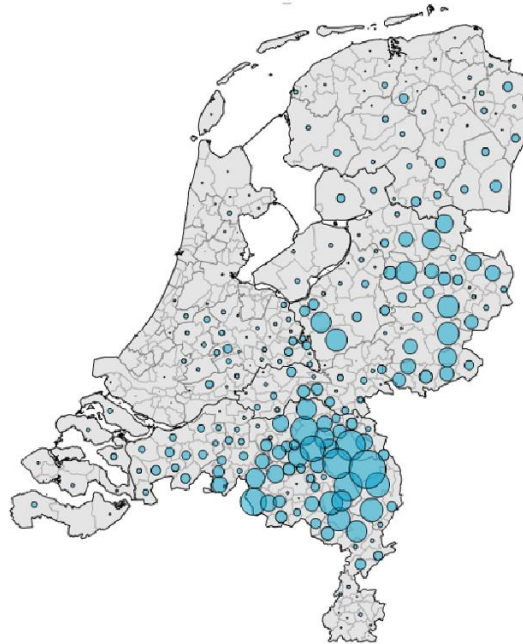
Waarom leven de meeste varkens in Noord-Brabant, Limburg en het oosten van het land?

Deze gebieden hebben zandgronden. De matige kwaliteit van de grond leent zich niet voor grootschalige grondgebonden activiteiten, zoals akkerbouw of melkveehouderij. Daarnaast waren de vestigingsfactoren gunstig. De gebieden hebben een goede ligging ten opzichte van grote consumptiegebieden (Ruhrgebied, Parijs) en er was van oudsher een gunstige infrastructuur voor transport dankzij ruime beschikbaarheid van binnenhavens, vaarwegen en verkeerswegen. Andere belangrijke drijvende krachten waren het hoge niveau van onderwijs, efficiënte kennisuitwisseling, en goedopgeleide arbeidskrachten. Al deze factoren in combinatie met beperkte beschikbaarheid van grond, met als gevolg hoge grondprijzen, stimuleerden het intensiever houden van dieren en dus een hogere productie per oppervlakte-eenheid ([Bron: Agrimatie](#))

Op het plaatje hieronder kun je dit goed vergelijken. Links de zandgebieden en rechts de concentraties van intensieve veehouderij.

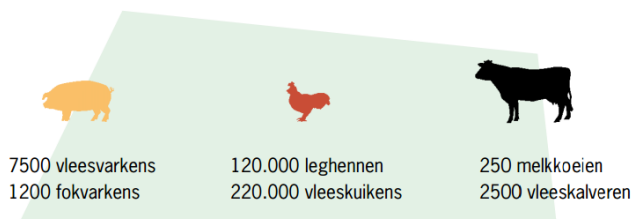
Zandgebieden in Nederland

Intensieve veehouderij in Nederland

Wat is een 'megastal'?

In Nederland wordt gesproken over een megastal bij een stal met grote aantallen dieren op één locatie. In Nederland is in 2007 een definitie opgesteld door onderzoeksinstituut Alterra. Zij hebben berekend dat >7.500 vleesvarkens of >1.200 zeugen op één locatie als megastal kan worden gedefinieerd. Deze definitie wordt sinds het Alterra-rapport uit 2007 ook door de overheid gebruikt als definitie voor een megastal als het om dieraantallen gaat. (Bron: [Alterra](#)).

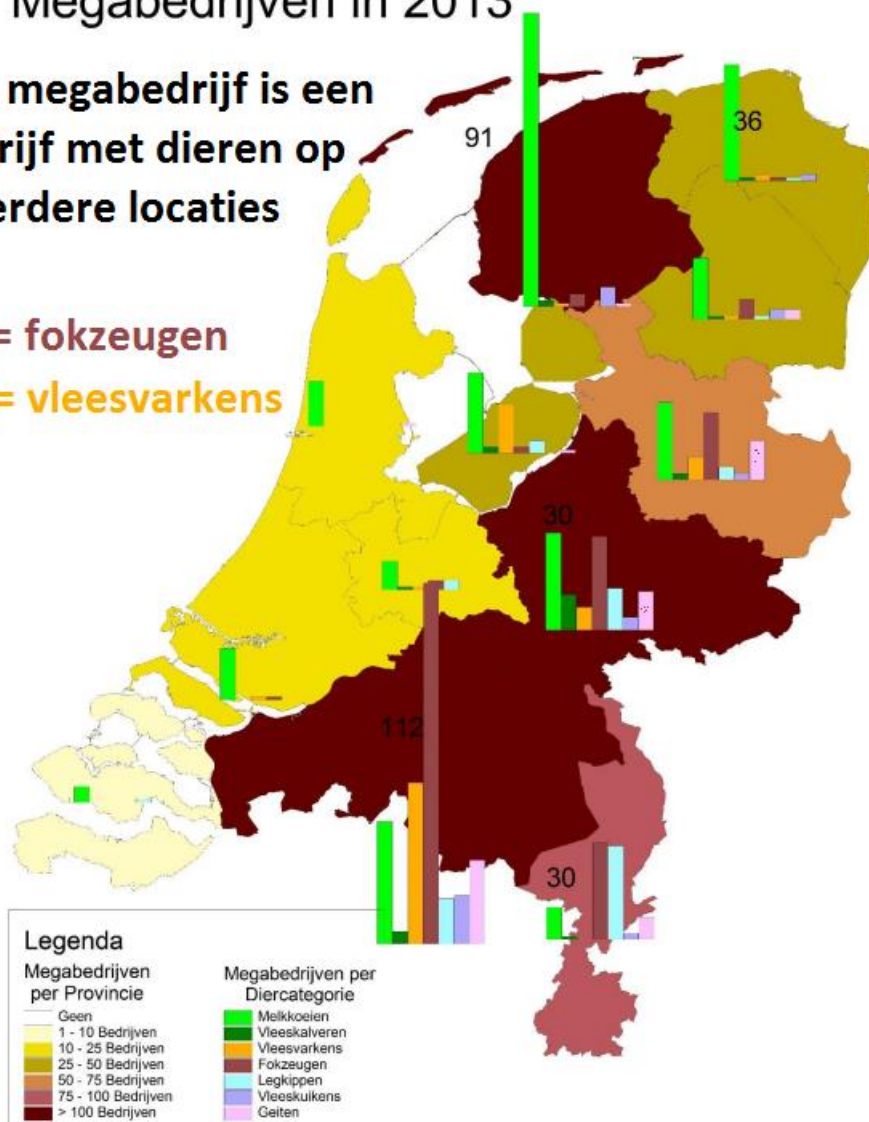
Is een megastal hetzelfde als een megabedrijf?

Nee. Een megabedrijf is iets anders. Daarbij gaat het om het aantal dieren van één bedrijf. Als een megabedrijf zijn dieren op verschillende locaties heeft gehuisvest, die allemaal beperkt van omvang zijn, is er geen sprake van megastallen.

Megabedrijven in 2013

Een megabedrijf is een bedrijf met dieren op meerdere locaties

 = fokzeugen
 = vleesvarkens

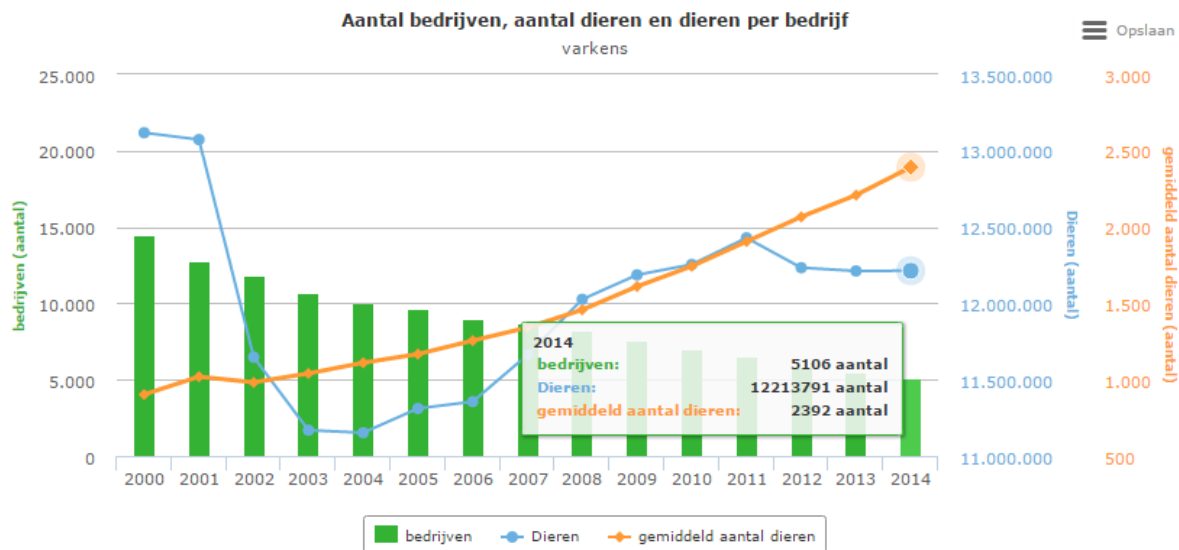

(Illustratie: Alterra WUR)

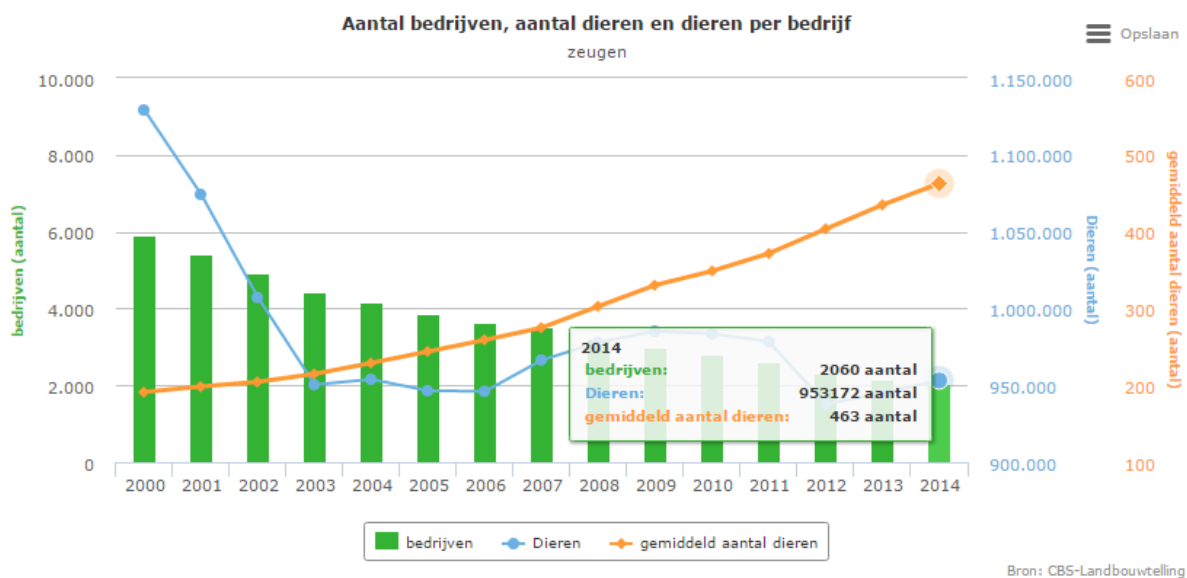
Zijn alle varkensbedrijven groot?

Nee. Het gemiddelde zeugenbedrijf telt circa 463 zeugen en het gemiddelde vleesvarkensbedrijf gemiddeld 1.349 vleesvarkens. De gemiddelde bedrijfsomvang was in 2014 ongeveer 2.400 varkens ([Bron: Agrimatie](#)). Zie grafieken hieronder:

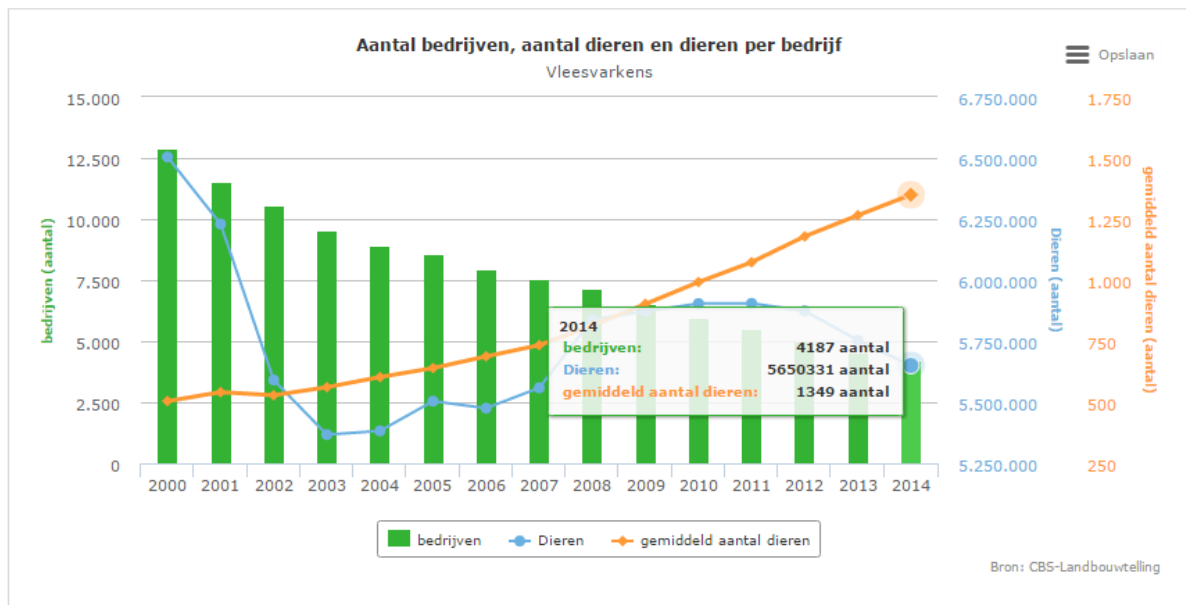
Varkens totaal

Zeugen:

Vleesvarkens:

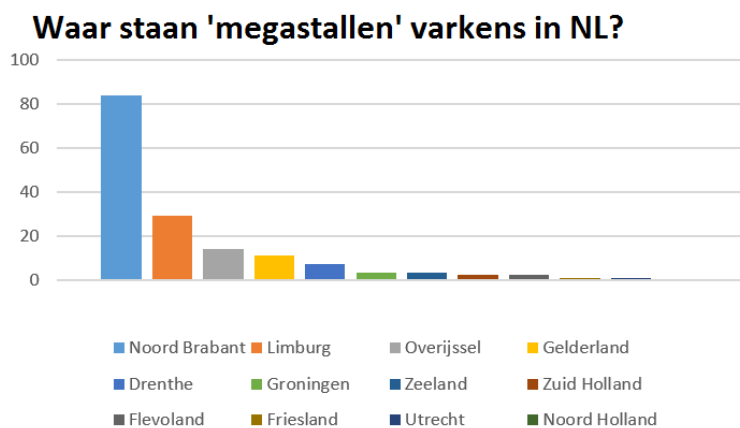
Hoeveel zogenoemde megastallen zijn er dan in Nederland?

Op 1 januari 2016 stonden in Nederland ruim 82.060 rundvee, varkens- en pluimveestallen ([Bron: Stichting Milieukeur](#)). Slechts 618 daarvan zijn een megastal, volgens de definitie van Alterra. Dat betekent dat slechts 0.75% van het aantal stallen in Nederland een zogenoemde 'megastal' is.

In totaal zijn er 17.517 varkensstallen in Nederland ([Bron: Stichting Milieukeur](#)). Slechts 157 daarvan vallen onder de Alterra-definitie 'megastal'. Van de 157 zogenoemde 'megastallen' hebben er 32 meer dan 7.500 vleesvarkens en 125 meer dan 1.200 zeugen. ([Bron Alterra: 2013](#)).

Het beeld dat Nederland vol wordt gebouwd met 'megastallen' volgens deze definitie klopt dus niet. Het blijkt dat nog geen 0,9% van de varkensstallen in Nederland een 'megastal' is. Veel provincies hebben slechts enkele, of nauwelijks tot geen grote stallen volgens de definitie van Alterra. Zie hieronder het aantal 'megastallen' in de varkenshouderij:

1. Noord Brabant (84)
2. Limburg (29)
3. Overijssel (14)
4. Gelderland (11)
5. Drenthe (7)
6. Groningen (3)
7. Zeeland (3)
8. Zuid-Holland (2)
9. Flevoland (2)
10. Friesland (1)
11. Utrecht (1)
12. Noord-Holland (0)

Zijn grotere stallen slecht voor dieren en milieu?

Grote stallen hebben door felle campagnes van o.a. de Partij voor de Dieren en NGO's als Milieudefensie, Wakker Dier en Varkens in Nood een negatieve klank voor veel mensen gekregen.

Het negatieve beeld wat mensen hebben klopt niet met de feiten.

Grote(re) moderne stallen bieden juist kansen voor milieu, dierenwelzijn, diergezondheid, en landschap. Dat blijkt ook uit analyses van onderzoekinstellingen Milieu- en Natuurplanbureau (MNP), de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA), de Raad voor het Landelijk Gebied (RLG) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Het ontstaan van grote bedrijven in de intensieve veehouderij leidt volgens hen niet tot meer aantasting van het milieu op nationale schaal.

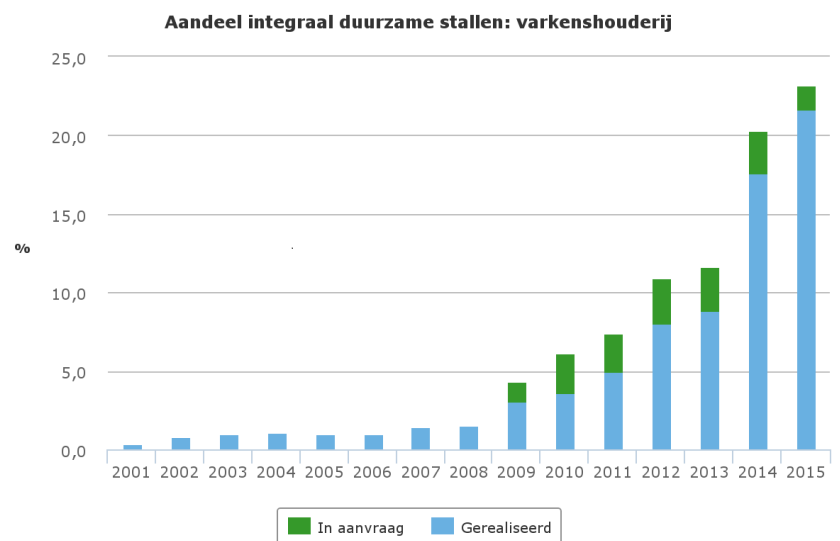
Milieunormen dwingen veehouders die grote stallen willen bouwen, tot toepassing van luchtwassers, waardoor de nationale emissie zelfs licht zal dalen. Door het ontstaan van nieuwe grotere bedrijven, met modernere technieken op het gebied van milieu, verdwijnen meerdere kleinere en verouderde bedrijven, die in de buurt liggen van natuurgebieden en woonkernen. Dit is juist een positieve ontwikkeling. In de naaste omgeving van nieuwe bedrijven nemen milieuhinder door geur en fijnstof, ammoniakdepositie op natuur en aantasting van het landschap wel toe ([Bron: Planbureau voor de leefomgeving](#)).

De voordelen zullen per saldo echter opwegen tegen de nadelen mits de dieren aantallen gereguleerd blijven en oude stallen worden gesloopt. Voor een varken of een kip maakt het niet veel uit of het op een groot of een heel groot bedrijf gehouden wordt. De verzorging moet dan volgens de Raad voor Dierenaangelegenheden wel optimaal zijn. Ook kunnen 'gesloten bedrijven' (bedrijven die alles op één locatie doen. Dus zeugen, biggen en vleesvarkens op één bedrijf) verspreiding van infectieziekten voorkomen ([Bron: RDA](#)).

Zijn varkensstallen duurzaam genoeg?

Het aantal duurzame varkensstallen (met meer en betere dierenwelzijns- en milieumaatregelen) is in 15 jaar flink gestegen. In 2001 was nog maar 0,4% van de varkensstallen duurzaam. In 2016 was dat al 24%. De varkenshouderij heeft de doelstelling van de overheid (13% duurzame stallen op 1 januari 2016) daarmee ruimschoots gehaald. Als de in aanbouw zijnde stallen dit jaar allemaal worden gerealiseerd, zal het aandeel integraal duurzame stallen bij varkens op 25,5% voor komen.

([Bron: Monitor Integraal Duurzame Stallen](#)).

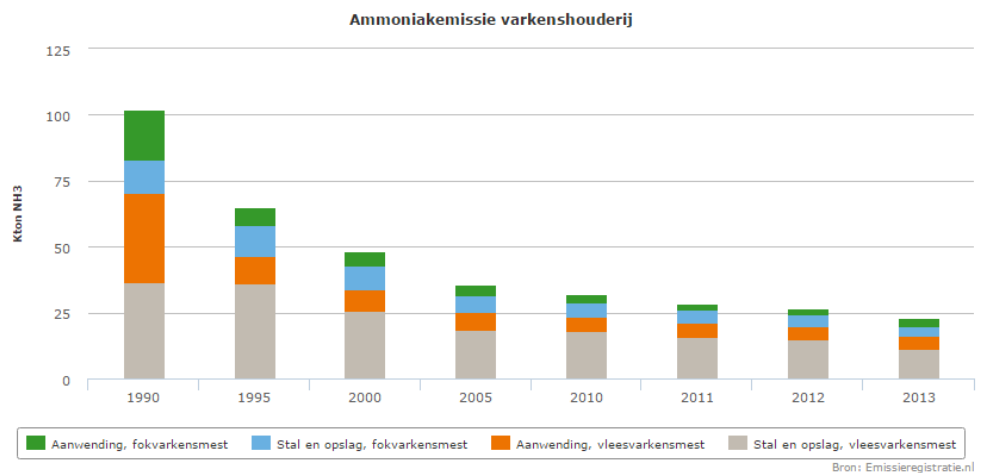
Gevolgen van meer duurzame stallen:

Alle varkensbedrijven (behalve zij die hebben aangegeven voor 2020 te stoppen) zijn sinds 2013 verplicht om emissiearme stallen te hebben. Daarnaast moet mest emissiearm worden aangewend.

De komst van steeds meer duurzame stallen

heeft positieve gevolgen voor de uitstoot van fijnstof en ammoniak. Ten opzichte van 1990 is de emissie met meer dan 77% gedaald. In 2013 bedroeg de ammoniakemissie uit de varkenshouderij 23,0 kiloton ammoniak. Dat is bijna 30% lager dan de emissie in 2010. Een van de belangrijkste redenen voor de daling is het toenemende gebruik van luchtwassers door varkensbedrijven. Deze filteren de ammoniak uit de lucht.

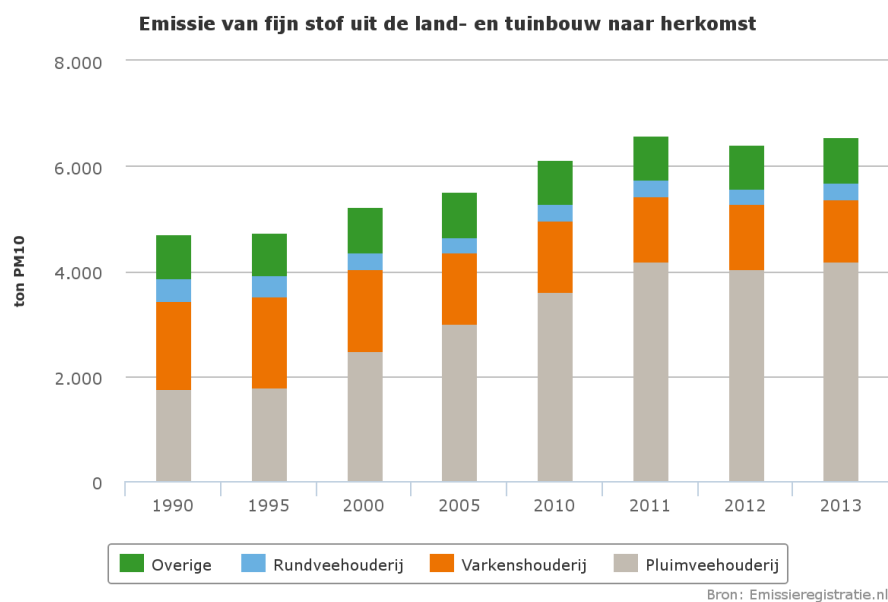
(Bron: [Agrimatie](#))

Daling uitstoot fijnstof

In de grafiek hiernaast ziet u de ontwikkeling van de uitstoot van fijnstof. Hoewel de totale uitstoot is gestegen, komt deze stijging niet voor rekening van de varkenshouderij. De uitstoot van fijnstof door de varkenshouderij is juist gedaald. Was de uitstoot in 1995 (geen duurzame stallen) nog 1724 ton PM10, in 2013 was dit 1204 ton PM10 (*).

(*) Een van de meest gebruikte termen als het gaat over stofvormige luchtverontreiniging, is tegenwoordig *fijnstof*, vaak afgekort tot *PM10*. 'PM' komt uit het Engels en staat voor 'Particulate Matter'. De '10' is een indicatie voor de grootte van de stofdeeltjes (in μm) die tot *PM10* behoren.

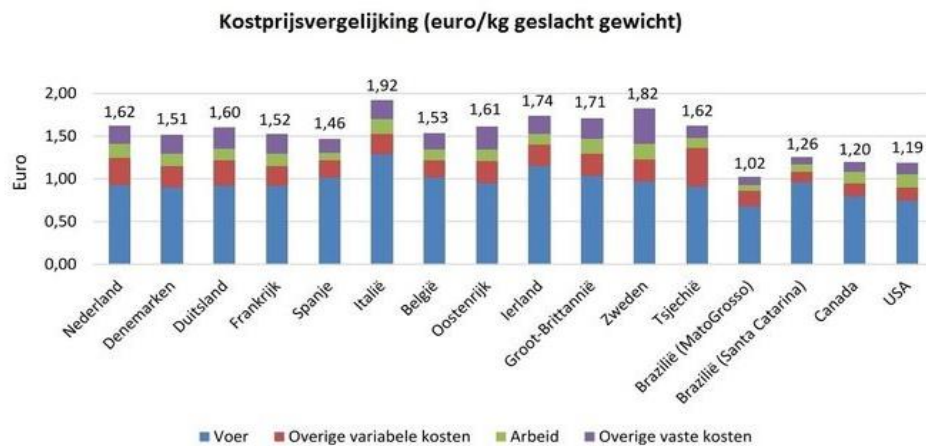
Kostprijs Nederlandse varkenshouder

De productiekosten voor een kilo varkensvlees zijn voor de Nederlandse varkenshouder 1,62 euro. Dit is dus minimaal het bedrag dat een varkenshouder moet krijgen om quitte te kunnen spelen. Maar om zijn gezin van een inkomen te voorzien is er vanzelfsprekend een hogere kiloprijs nodig. Of een lagere kostprijs...

In de 1,62 euro kostprijs zit 19 cent aan kosten om te voldoen aan de maatschappelijke eisen, zoals dierenwelzijns- en milieueisen. Nederland heeft de hoogste kosten voor maatschappelijke eisen van Europa.

Concreet betekent dit: de Nederlandse varkenshouders betalen elk jaar 300 miljoen euro om aan alle welzijns- en milieuwetten te voldoen. Dat is gemiddeld 58.800 euro per varkensbedrijf. Ter vergelijking: Een gemiddeld gezinsinkomen in Nederland is circa 37.000 euro. Een varkenshouder in Nederland besteedt dus anderhalf gezinsinkomen aan kosten voor alleen de maatschappelijke eisen die in Nederland gelden. En dan heeft hij nog niet eens zélf een inkomen verdiend.

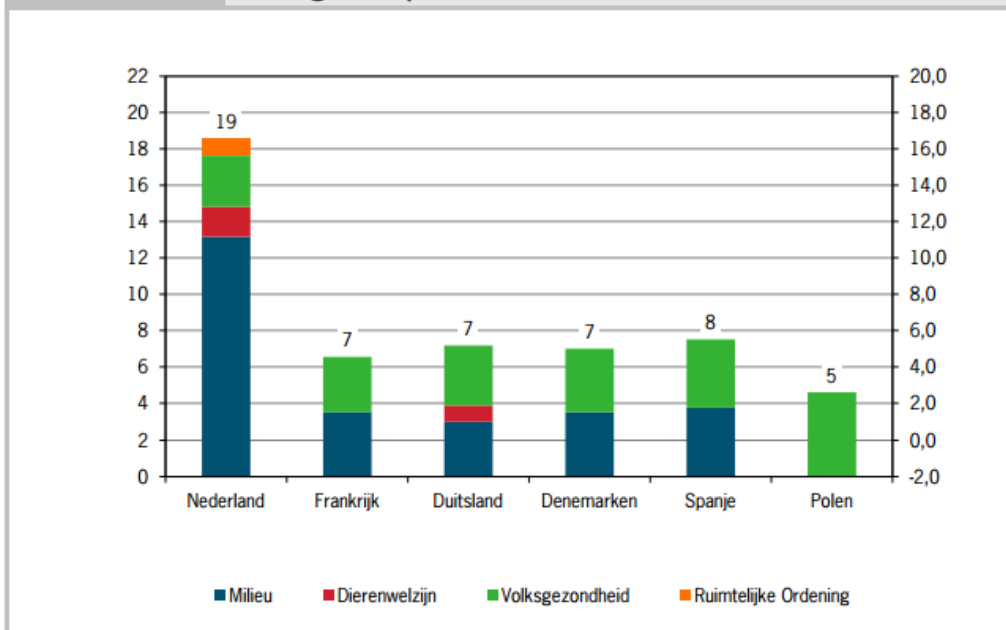
(Bron: LEI 2013)

Bron: InterPIG/LEI Wageningen UR; jaar 2014

Figuur 4.1

Meerkosten door beleidsmaatregelen per land voor een gecombineerd varkensbedrijf in 2013 (eurocent per kg slachtgewicht)

Milieukosten

Zoals in de figuur is te zien, springen vooral milieukosten er in Nederland uit. De kosten voor het

afzetten van mest zijn het hoogst (7 cent). In Duitsland, Denemarken en Frankrijk liggen deze op circa 2 cent per kg. Ook kosten voor beperking van uitstoot van geur, ammoniak en fijnstof zijn circa 3,5 cent zijn hoger dan in andere landen.

Kosten dierenwelzijn

De oppervlakte-eis voor vleesvarkens leidt in Nederland tot een kostenverhoging tot 1,5 cent per kg. Het benodigde leefoppervlakte per vleesvarken in Nederland bedraagt 0,8 m² per vleesvarken. In Duitsland bedraagt het wettelijke leefoppervlakte per vleesvarken 0,75 m². In de andere EU-landen is dat 0,65 m² per dier. Zeugen die voor de eerste keer drachtig zijn, moeten in Nederland op een gelijke oppervlakte van 2,25 m² gehuisvest worden als de andere dragende zeugen, terwijl dat volgens de EU-richtlijn slechts 1,64 m² hoeft te zijn. Bovendien moeten de zeugen in Nederland al 4 dagen na inseminatie in de groep. In andere EU-landen is dat na 28 dagen (zie ook 'Kosten 4-dageneis').

Bij de kostenverhoging van 1,5 cent is nog niet eens rekening gehouden met de aanpassingskosten. Met andere woorden: het verplicht opnieuw moeten investeren in een nieuwe stal en de desinvestering van de bestaande stal.

Kosten 4-dageneis

In Nederland moeten zeugen die zijn geïnsemineerd (ook de zeugen die voor het eerst zijn geïnsemineerd), 4 dagen na inseminatie terug in de groepshuisvesting met drachtige zeugen. In andere EU-landen is dat pas na 28 dagen. Voor de Nederlandse varkenshouder leidt deze zogenoemde '4-dageneis' tot een kostenverhoging van omgerekend 30 cent per big (= 0,3 cent per kilo varkensvlees. Een mogelijk effect van de 4-dageneis op de productiviteit van zeugen is niet meegerekend. Het vroeg terugplaatsen van zeugen in de groep kan leiden tot veel stress en vechtgedrag tussen de jonge en net geïnsemineerde zeugen en de zeugen die al verder zijn in hun zwangerschap. Deze stress leidt regelmatig tot 'verwerpen' (miskramen) bij de pas drachtige zeugen. Dit betekent, behalve verminderd dierenwelzijn, inkomensverlies voor de varkenshouder omdat de zeug geen biggen krijgt en opnieuw geïnsemineerd zal moeten worden. In andere landen gaan drachtige zeugen pas na 28 dagen terug in de groep, omdat de zeug dan de eerste 4 weken van de zwangerschap rust kan hebben. Nederland heeft daarom geen gelijk speelveld met Europese collega's.

Kosten voerprijs

Varkenshouders hebben per kilo varkensvlees 1 tot 2 cent meer kosten voor voer doordat de EU genetisch gemodificeerde grondstoffen en diermeel in het veevoer verbiedt. Diermeel is rijk aan eiwitten en een goedkoop alternatief voor bijvoorbeeld sojaschroot. Diermeel mag in de EU echter niet meer worden gebruikt in veevoer sinds de BSE-crisis.

Kosten ruimtelijke ordening

De kosten voor ruimtelijke ordening liggen voor Nederlandse varkenshouders hoger, onder meer vanwege de duurdere bouwgrond vanwege de beperkte beschikbaarheid.

Varkenshouderij koploper in duurzaamheid (Bron: InterPIG 2015)

Mest, waterverbruik, ontbossing, ammoniak. De Nederlandse varkenshouderij wordt vaak in één adem genoemd met ongezondheid en vervuiling. Maar is dat wel zo? Feitelijk is de Nederlandse varkenshouderij is een van de meest duurzame ter wereld. Een aantal feiten op een rij:

Mest:

Er is in Nederland onvoldoende land beschikbaar voor de eigen teelt van voergrondstoffen. De uitdaging is om mineralen terug te brengen naar waar ze vandaan komen: de gesloten kringloop. Een

deel van de oplossing is het verminderen van mineralengehaltes in de mest. De fosfaatgehaltes in mest zijn gedaald naar circa 3,5 kg/ton, mede onder invloed van nauwkeuriger voersamenstelling.

Veevoer:

Burgers kunnen – mede door campagnes van Wakker Dier, Varkens in Nood en Milieudefensie – denken varkens alleen maar soja eten en dat hiervoor massaal de regenwouden worden gekapt. De werkelijkheid is anders. Het gemiddelde gehalte aan sojaproducten in varkensvoer bedraagt 9,8 procent, wat in andere landen veel hoger ligt. Hierbij gaat het vaak ook nog om sojaschroot en hullen. Dit zijn de overblijfselen van de duurzame soja, die voor de humane voedingsindustrie worden gebruikt (Bron: WUR). Alle soja die voerfabrikanten en –leveranciers, die lid zijn van de van de brancheorganisatie Nevedi in 2015 inkochten, voldeed aan duurzaamheidscriteria.

Nevedivertegenwoordigt 95% van de totale voerproductie in Nederland. Van het totaal van circa 1,7 miljoen ton in diervoeder verwerkte soja, beantwoordde ongeveer 1,6 miljoen ton aan de Europese Fefac Soy Sourcing Guidelines. De resterende 114.000 ton betrof non-gmo en biologische soja.

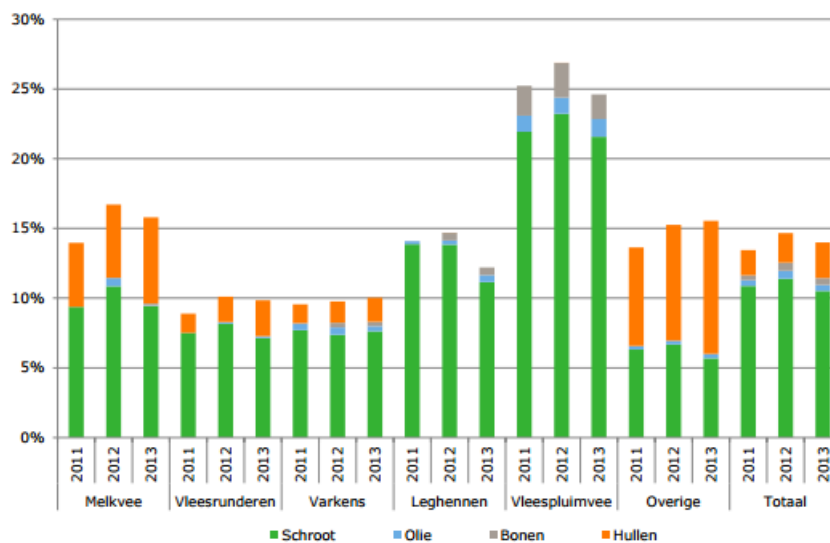
Gemiddelde gehalten aan sojaproducten in het mengvoeder per bedrijfstak, gewogen naar verbruik per voedersoort binnen de diergroep, gemiddeld over de periode 2011-2013 (%).

	Schroot	Olie	Bonen (getoast)	Totaal, exclusief hullen	Hullen	Totaal sojaproduct
Melkvee	9,9	0,2	0,0	10,1	5,4	15,5
Vleesrunderen ^a	7,6	0,1	0,0	7,7	1,9	9,6
Varkens	7,6	0,5	0,2	8,2	1,5	9,8
w.v. zeugenvoer	2,5	0,2	0,0	2,8	5,7	8,5
w.v. biggenvoer	16,0	0,9	0,3	17,2	0,0	17,2
w.v. vleesvarkensvoer	7,9	0,5	0,0	8,4	0,0	8,4
Leghennen	12,9	0,3	0,4	13,7	0,0	13,7
Vleespluimvee	22,2	1,2	2,1	25,6	0,0	25,6
Overige	6,2	0,3	0,0	6,5	8,3	14,8
Totaal pakket	10,9	0,5	0,5	11,9	2,1	14,0

a Vleesrunderen is inclusief vleeskalveren

Tabel 2.1 laat zien dat de gehalten aan sojaproducten vooral hoog zijn in de vleespluimveevoerders. Ten opzichte van de inventarisatie zijn de gehalten aan sojaschroot duidelijk gestegen. Gehaltes van hullen zijn enigszins gedaald, terwijl olie gestegen is ten opzichte van de eerdere inventarisatie. Figuur 2.1 laat het verloop zien van de gehalten van sojaproducten per veehouderijtak over de jaren 2011-2013.

dse
mond

Figuur 2.1 Verloop van gehalten aan sojaproducten per veehouderijtak (%) in de periode 2011-2013.

Kringloop

Het Nederlandse varken is een ultiem kringloofdier. De varkenssector draagt in grote mate bij aan de benutting van waardevolle restproducten. Nederland is hierin koploper, er zijn nauwelijks andere landen waar een grote levensmiddelenindustrie grote volumes bijproducten op deze manier tot waarde brengt. Circa 65 procent van het varkensvoer in Nederland betreft restproducten van de Nederlandse levensmiddelenindustrie. Dit is ook de reden waarom vroeger bijna iedereen een varken bij huis had lopen. Het varken at alle etensresten op. Zo eet ons Holland Varken nog steeds resten van aardappelen, bier, granen, citrusvruchten en plantaardige oliën. Maar ook de brood-, kaas- en snoepindustrie gooien resten niet zomaar weg. Zij weten immers dat Nederland veel varkens heeft, die deze resten maar wat graag eten. Bovendien bevatten de resten hoogwaardige eiwitten en mineralen, wat goed is voor de gezondheid van de varkens.

Bron: Houbensteyn Group

Het varken is daarmee het ultieme kringloofdier. Het eet niet alleen alle resten uit de voedingsmiddelenindustrie. Dit voer zet hij om in vlees. En alles wat niet als vlees wordt verkocht, wordt verwerkt tot vele andere producten. Zie onderstaande illustratie:

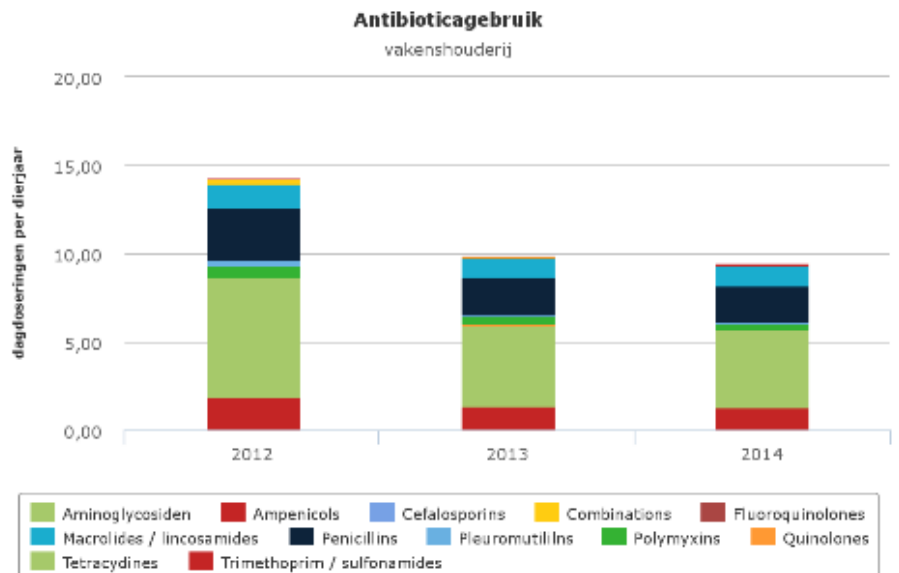
De dierlijke vetten en het slachtafval die niet kunnen worden verwerkt, belanden in de biovergisting om biodiesel of bio-energie van te maken. NVV liet een mooi filmpje maken over het varken als uitiem kringloopdier. Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=ONF7tdAejSY>

Antibioticagebruik

In 2015 is het antibioticagebruik in de varkenshouderij opnieuw gedaald: met 5 procent. Het antibioticagebruik in de varkenshouderij is daarmee tussen 2009 en 2015 met in totaal 56% gedaald.

Het gebruik van antibiotica in Nederland is aan zeer strenge regels gebonden. Zomaar antibiotica geven om te voorkomen dat dieren ziek worden mag niet. Voor maximaal 15% van de aanwezige

en mogelijk vatbare dieren mag de varkenshouder een door de dierenarts voorgeschreven (!) eerste keuze middel voorhanden hebben. De aandoening of ziekte waartegen behandeld wordt, moet wel opgenomen zijn in het bedrijfsspecifieke overzicht. De veehouder mag dan bij gebruik van deze middelen individuele dieren zelf behandelen.

Bron: MARRA

Voor het overige geldt dat een varkenshouder niet zelf antibiotica op voorraad mag hebben en dit niet zelf mag toedienen. Dit mag alleen door een dierenarts waarmee een boer een 1-op-1-relatie mee heeft en pas nadat deze op het veebedrijf een klinische inspectie heeft gedaan en daarbij een diagnose heeft gesteld. Dit heet de UDD-regeling (Uitsluitend Door Dierenarts).

In principe worden alleen zieke dieren behandeld. Soms komt het voor dat een hele afdeling antibiotica krijgt, maar dit gebeurt alleen als de kans op verspreiding van een ziekte groot is. De varkenshouderij vindt dat zieke dieren niet aan hun lot kunnen worden overgelaten, en dus behandeld moeten kunnen worden als zij ziek zijn. Mensen nemen ook een kuurtje als zij zodanig ziek zijn, waarom zou dit voor een dier niet mogen? Echter, de inzet is gericht op gezonde varkens houden. Dieren die gezond zijn, hoeven geen medicijnen.

Veel mensen denken dat biologische dieren geen antibiotica krijgen. Ook in de biologische sector wordt antibiotica gebruikt indien nodig. En net als in de intensieve veehouderij alleen als een dier ziek is.

Er zit geen antibiotica in vlees!

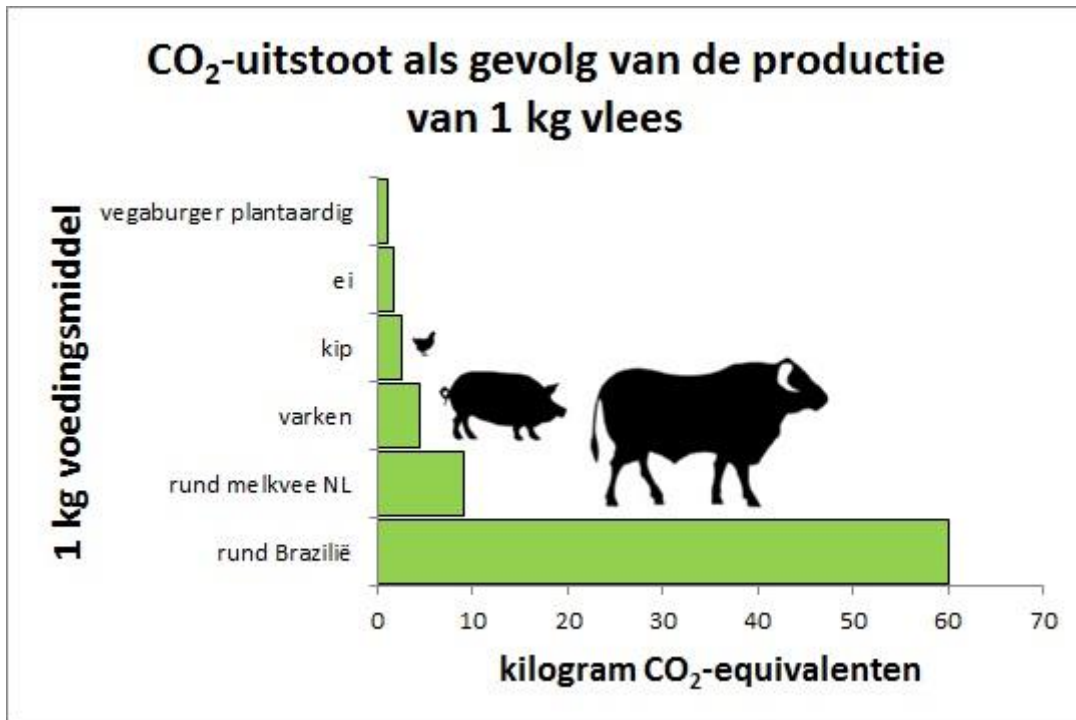
Wanneer dieren antibiotica krijgen, geldt er een wettelijke wachttermijn voordat de dieren mogen worden geslacht en het vlees wordt verwerkt. Varkenshouders die zich hier niet aan houden, kunnen hoge boetes krijgen. Vlees en andere dierlijke producten worden veelvuldig getest op het voorkomen van antibioticaresten. In een slachterij wordt bij de officiële keuring tijdens het slachten gelet op aanwijzingen dat de dieren mogelijk behandeld zijn met antibiotica. De varkenshouderij gaat via de Producenten Organisatie Varkenshouderij bovendien een ketenkwaliteitssysteem opzetten. Bij dit ketenkwaliteitssysteem worden verschillende stappen in de keten, waaronder het gebruik van antibiotica, geborgd en kunnen varkens en vlees in de keten worden getraceerd tot op de boerderij als klanten daar om vragen.

Duurzaamheid

De Nederlandse varkenshouderij is een van de meest duurzame sectoren binnen de veehouderij. Dit komt doordat de Nederlandse varkenshouderij door een hoog kennisniveau, veel innovaties zeer efficiënt kan werken. Vergeleken met vijftig jaar geleden hebben we nu voor een kilo varkensvlees 20 procent minder land, 60 procent minder water en 65 procent minder voer nodig.

De uitstoot aan CO₂ per kilo varkensvlees is 4,5 kg. Ter vergelijking. De uitstoot CO₂ van een kilo Braziliaans rundvlees is 59 kg. Intensief boeren levert per definitie meer milieuwinst op. Alles is efficiënter: waterverbruik, energieverbruik, landverbruik (minder grond nodig dan extensief boeren) en voerverbruik.

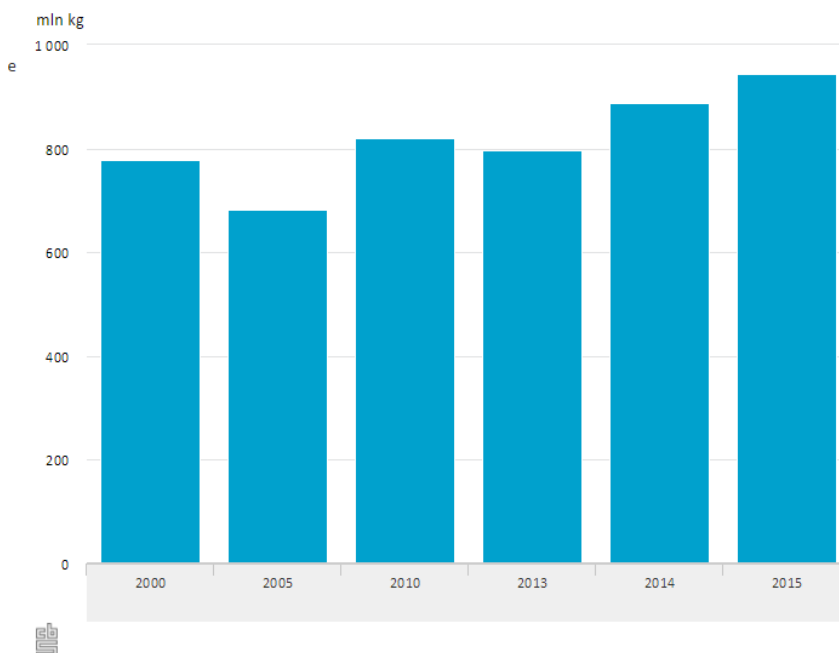

Export varkensvlees

Nederland exporteert 2,5 keer zoveel varkensvlees als dat wij zelf opeten. In 2015 werd een recordhoeveelheid van 944 miljoen kilo varkensvlees uitgevoerd, 6 procent meer dan in 2014 (Bron: [CBS](#)).

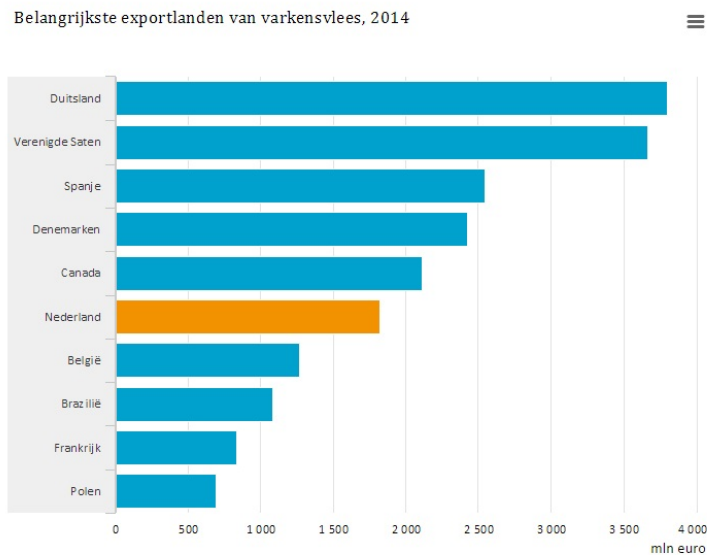
Zie tabel hieronder

Varkensvlees, exportvolume

Nederland nam in 2014 de zesde plek in op de wereldranglijst van varkensvleesexporteurs ([Bron: CBS](#))

Zie tabel hieronder:

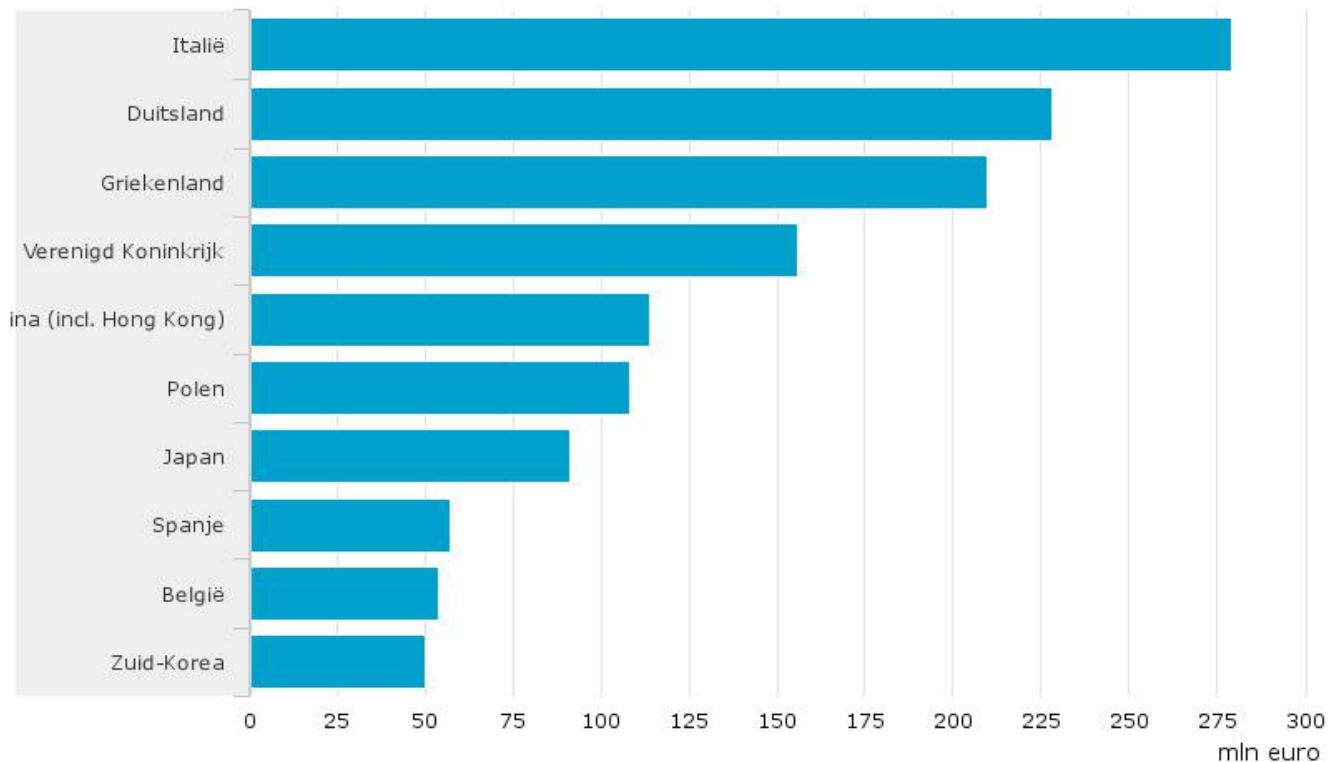
Waar gaat ons varkensvlees heen?

Het Nederlandse varkensvlees is zeer gewild in Zuid-Europa. Het meeste Nederlandse varkensvlees dat binnen Europa wordt geëxporteerd (17%) gaat naar Italië, 13% gaat naar Duitsland, gevolgd door 12% naar Griekenland (Nederland is voor Griekenland de grootste leverancier van varkensvlees!) en 10% naar het Verenigd Koninkrijk ([Bron: Rabobank](#)).

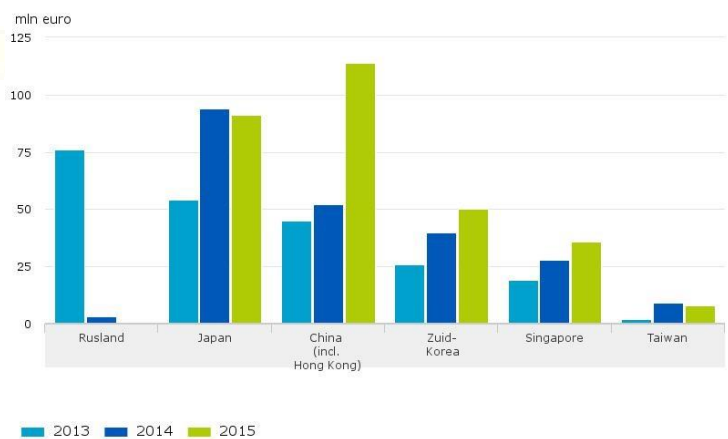
Italië had voor de Nederlandse varkenshouderij in 2015 een exportwaarde van 279 miljoen euro. Duitsland was goed voor 228 miljoen euro, Griekenland voor 210 miljoen euro en het Verenigd Koninkrijk voor 156 miljoen euro.

Belangrijkste exportbestemmingen Nederlands varkensvlees, 2015

Ruim 30% van ons varkensvlees gaat naar derde landen. Derde landen zijn landen buiten de Europese Unie. Voorheen was Rusland een heel belangrijke markt voor Nederlands varkensvlees, maar Rusland heeft de importen van voedsel (dus ook Nederlands varkensvlees) in 2014 om politieke redenen verboden. Het wegvallen van de Russische markt voor de Nederlandse varkensvleessector is volledig overgenomen door Aziatische landen (zie tabel). De export naar Azië is de afgelopen twee jaar fors gegroeid, tot een waarde van 316 miljoen euro. Het volume van de export verdubbelde ruimschoots. De exportprijs van het varkensvlees lag echter 15 procent lager dan twee jaar eerder. Ook andere EU-landen exporteerden meer naar Azië ([Bron: CBS](#)). In Aziatische landen ligt de opbrengst van Nederlands varkensvlees op een lager niveau dan in bijvoorbeeld Rusland. Met andere woorden: we verdienen er minder aan.

Export varkensvlees, enkele landen

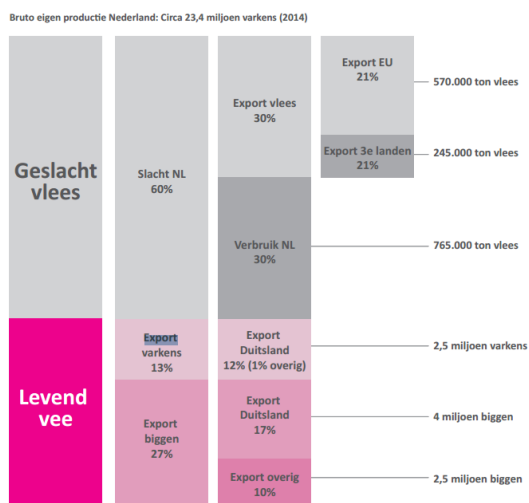

Waar gaan onze levende varkens heen?

Een derde van onze levende varkens wordt binnen Nederland vervoerd. Dit betreft biggen die naar

een vleesvarkenbedrijf gaan om verder op te groeien en volgroeide varkens die in Nederland worden geslacht. Het andere deel gaat naar het buitenland, maar niet verder dan Europa. Nederland voert nagenoeg geen levende varkens uit buiten Europa. Dit heeft met name te maken met dierenwelzijnsproblemen tijdens lange afstanden, maar ook omdat de regio's buiten Europa vaak levende varkens van dichterbij afnemen. Met andere woorden: het aanbod levende varkens is daar voldoende.

In 2015 is voor € 780 miljoen naar Europese landen geëxporteerd. Biggen en levende vleesvarkens werden vrijwel uitsluitend geëxporteerd naar Europese landen en dan met name naar Duitsland (70%). België is goed voor ruim 7 procent. Nederlandse varkens zitten dus relatief gezien niet zo heel erg lang in een vrachtwagen. (Bron: CBS).

Kopen wij levende varkens uit het buitenland?

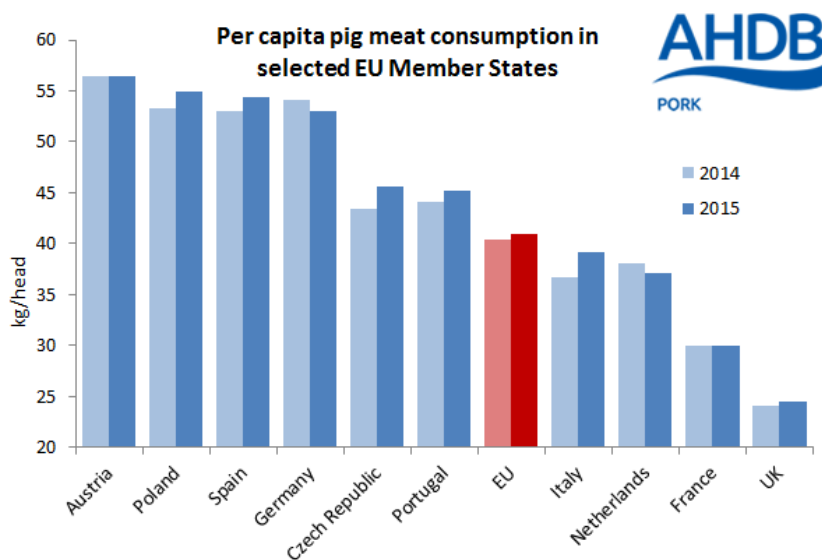
Nederland importeerde in 2014 voor circa € 100 miljoen aan levende varkens uit andere Europese landen. Dit is 18% minder dan een jaar eerder. Vooral de import uit België daalde (-19%), terwijl de import uit Duitsland in 2014 meer dan verdubbelde. België blijft voor Nederland wel het belangrijkste herkomstland voor levende varkens met een marktaandeel van 70%. (Bron Agrimatie)

Varkensvleesconsumptie

De wereldwijde varkensvleesproductie is 110 miljoen ton per jaar. Dat is 110 miljard kilo. De EU produceert daarvan zo'n 20 procent. (Bron Wageningen UR). Nederland produceert elk jaar zo'n 2,9 miljard kilo vlees. Daarvan is 63 procent varkensvlees (Bron: CBS). De Nederlander eet per hoofd van de bevolking 37,1 kg varkensvlees per jaar (Bron: Eurostat). Dat is gemiddeld 63 gram per dag. Wij eten voornamelijk karbonades, spek, worst en filet. Nederlanders kiezen vaak voor varkensvlees omdat het smakelijk, gezond en betaalbaar is. Hieronder de vleesdelen van een varken.

De consumptie van varkensvlees in de Europese Unie is in 2015, na jaren structureel te zijn afgenomen, opnieuw gestegen. Per hoofd van de bevolking werd in Europa in 2015 gemiddeld 40,9 kilo varkensvlees geconsumeerd (Bron: [Eurostat](#)).

Source: AHDB calculations based on data from Eurostat

Daarmee consumeerden Europeanen in 2015 de grootste hoeveelheid varkensvlees sinds 2011. Bovendien stijgt de varkensvleesconsumptie binnen de EU daarmee voor het tweede jaar op rij. Oostenrijkers eten in Europa het meeste varkensvlees: 56,4 kg per hoofd van de bevolking.

Dat in Nederland elk jaar minder varkensvlees zou worden gegeten is een fabel. Tussen 2011 en 2014 is de consumptie zelfs vier jaar op rij gestegen of stabiel gebleven. In 2015 was er een kleine daling van 1 kg per hoofd van de bevolking (Bron: [Eurostat](#)).

PER CAPITA PIG MEAT CONSUMPTION IN SELECTED EU MEMBER STATES								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	kg per head							
Austria	55.1	57.6	56.6	56.0	55.1	56.0	56.4	56.4
Czech Republic	44.7	43.5	44.4	44.4	42.5	41.6	43.4	45.6
France	34.2	30.7	30.7	30.1	29.9	29.5	30.0	30.0
Germany	55.2	55.2	55.9	55.8	53.8	53.1	54.1	53.1
Italy	39.1	39.6	41.0	39.7	39.5	41.1	36.7	39.1
Netherlands	37.0	37.8	35.2	34.8	36.7	38.1	38.1	37.1
Poland	53.2	53.1	52.5	53.6	49.3	46.9	53.3	55.0
Portugal	45.0	47.8	46.4	46.0	43.2	42.6	44.0	45.2
Spain	56.2	50.7	52.7	52.2	51.6	50.6	53.0	54.4
United Kingdom	24.6	24.7	24.7	25.0	25.0	24.1	24.1	24.5
EU-27	41.7	40.9	40.9	41.1	40.3	39.7	40.3	40.9

Is varkensvlees veilig?

Nederlands varkensvlees is gegarandeerd veilig. Hier heeft Nederland twee IKB-systemen voor. Met de kwaliteitsregelingen IKB (Integrale Keten Beheersing) garandeert de varkenssector al vele jaren de veiligheid en kwaliteit van het varkensvlees. In de IKB-systemen staan de volgende dingen centraal:

- uitwisseling van informatie en traceerbaarheid (I&R) van varkens en extra eisen aan voer;
- hygiëne;
- welzijn;
- voedselveiligheid;

- verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen (antibiotica).
- monitoring op verboden stoffen en residuen van diergeneesmiddelen;
- het verstrekken van voedselketeninformatie bij aflevering aan de slachterij

Economisch belang varkenshouderij

Het economisch belang van de varkenshouderij in Nederland is groot. Zou de Nederlandse varkenshouderij er niet meer zijn, dan kost dit ruim 26.000 arbeidsplaatsen en vervalt een jaarlijkse economische waarde van 8,3 miljard euro (1,5 procent in aandeel in totale economie).

Daarmee zou je de waarde van de Nederlandse varkenshouderij kunnen vergelijken met merken als KLM en Volvo. Als KLM zou verdwijnen zou dit volgens een studie van drie ministeries een schade van 4 miljard euro betekenen voor de Nederlandse economie. De varkenshouderij is dus twee keer KLM.

Varkenshouders bieden bovendien direct werk aan 10.730 fte's (voltijds arbeidsplaatsen). Bedrijven die afhankelijk zijn van de varkenshouderij (slachterijen, stallenbouwers, voerfirma's, fokkerijorganisaties, etc.) bieden werk aan nog eens 15.600 fte's. Dit zijn dus ruim 26.000 arbeidsplaatsen. Elke werknemer op een varkensbedrijf houdt 1,5 fte op een andere plek aan het werk. Ter vergelijking: Volvo telt wereldwijd in totaal 25.000 werknemers.

Nederlandse
Varkenshouders
Bakbond